

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Umeå universitet

Yrksexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet **bild**.

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa, bild och musik**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se nedan. Redogör därefter för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Redogör i del 2 för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarnas utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

1. Organisation för ämneslärarprogrammet

Ansvarig för Ämneslärarprogrammet är Lärarhögskolan (LH) vid Umeå universitet (Umu). LH är placerad direkt under lärosätets rektor och har i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra lärarutbildning och utbildningsvetenskap vid Umu. Verksamheten leds av en styrelse under ordförandeskap av LH:s föreståndare. Styrelsen har det övergripande ansvaret för utbildningarnas upplägg och organisation, inklusive uppföljning och kvalitetsarbete. I styrelsen ingår dekan/prodekan från tre av fyra fakulteter (medicinsk fakultet undantagen), biträdande föreståndare, lärar- och studentrepresentanter samt två representanter från skolhuvudmännen i regionen. Operativt verksamhetsansvar ligger hos LH:s föreståndare som har stöd av en ledningsgrupp med två biträdande föreståndare, LH:s kanslichef och ett kansli. Programrådet för ämneslärarprogrammet är det beredande organ under LH:s styrelse som har till uppgift att granska och analysera samordning, kontinuitet, innehåll och progression inom programmet och ta initiativ till utveckling. Rådet består av sex fakultetsutsedda lärarrepresentanter, en avnämarenrepresentant samt två studentrepresentanter. Vid behov adjungeras ytterligare ledamöter.

2. Upplägg och struktur

Inriktning mot arbete i gymnasieskolan: Examen avläggs på avancerad nivå efter fullgjorda kursfordringar om 300 eller, när så krävs, 330 hp. Utbildningen omfattar ämnesstudier om 210 eller 240 hp fördelade på två ämnen, utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), 60 hp samt verksamhetsförlagd utbildning (VFU), 30 hp. Studenten ansöker med ett bestämt ingångsämne och väljer senare andraämne utifrån ämneskombinationer enligt bilaga 4 i högskoleförordningen. Ämnena bild, idrott och hälsa, matematik och samhällskunskap erhöll examenstillstånd 2010. Examenstillstånd för svenska och musik erhöles 2011. Hösten 2017 registrerades 174 studenter varav 0 i bild (6 i bild 2016, 11 i bild 2018); 24 i Idrott och hälsa; 31 i matematik; 4 i musik; 15 i samhällskunskap och 15 i svenska.

Inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9: Examen avläggs på avancerad nivå efter fullgjorda kursfordringar om 270 hp. Här innefattas ämnesstudier om 180 hp fördelade på två ämnen, utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), 60 hp samt verksamhetsförlagd utbildning (VFU), 30 hp. Slöjd utgör sedan 2016 det enda valbara ingångsämnesalternativet. Åren 2016-17 utgjorde bild ensamt andraämne medan studenter antagna 2018 kan välja bland ytterligare sex ämnen. Examenstillstånd i bild erhöles 2010. Hösten 2017 registrerades 4 studenter varav 4 i kombinationen textilslöjd/bild.

Programmet inleds med en termins studier i utbildningsvetenskaplig kärna (frånsett VFU 1,5 hp). Därefter följer ämnesstudier varvat med utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Examensarbetet om 30 hp kan skrivas i antingen ingångsämnet eller i andraämnet (undantag svenska, musik och samhällskunskap). Utbildning avslutas med UVK-kursen *Profession och vetenskap* som knyter ihop utbildningen och ger studenten möjlighet att reflektera över sin framtida lärarroll.

Progressionen säkerställs genom att förväntade studieresultat (FSR) som är skrivna gentemot den nationella examensordningen grundläggs, befästs och fördjupas på olika nivåer i utbildningen. På *grundläggande* nivå (1) ges studenterna en introduktion till målet eller delar av det och en första inledning av kunskap, färdighet och förmåga. Efterföljande kurser *befäster* tidigare nivåns kunskaper, färdigheter och förmågor (2). Här bearbetas exempelvis teorier och metoder för att vidare stärka studenternas kunskaper. Slutligen *fördjupas* målet (3) med ytterligare bearbetning vilket ger förtrogenhet inför kommande yrkesutövning. Denna del sammanfaller ofta med kurser senare i utbildningen, inklusive VFU och examensarbete. Studenterna kan därmed succesivt utveckla kunskap och förmåga att självständigt arbeta som ämneslärare i åk 7-9 respektive gymnasiet i enlighet med examensfordringarna.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

1. Lärarresurs inom utbildningsvetenskaplig kärna

Sammanställningen av lärare bedöms vara adekvat och i proportion till utbildningens innehåll och omfattning gällande vetenskaplig, pedagogisk och professionsrelaterad kompetens. Av de 38 medverkande lärarna i UVK är 31 disputerade: varav 7 professorer, 6 docenter och 18 doktorer. Dessutom medverkar 5 adjunkter samt 2 doktorander. Av de undervisande lärarna har 24 lärarexamen, varav 17 med ämneslärarexamen. Samtliga lärare utom 2 har tillsvidareanställning och 2 har en doktorandanställning. Många lärare har egen forskning i tjänsten inom områden av relevans för UVK, vilket är en styrka liksom att andelen lärare med lärarexamen är hög. Alla lärare har pedagogisk kompetens genom t.ex. genomförda högskolepedagogiska kurser eller motsvarande meriter.

Två institutioner är kursansvariga för merparten av kurserna inom UVK: Pedagogiska institutionen och Institutionen för idé- och samhällstudier. Institutionen för naturvetenskapernas- och matematikens didaktik ansvarar för en central kurs om bedömning. Lärosätets strategi är att använda lärare med specifik vetenskaplig och professionsbaserad kompetens för varje undervisningsområde där det är ändamålsenligt och möjligt. Då innehållet i UVK är tvär- och mångvetenskapligt medverkar lärare från flera olika discipliner: framförallt från pedagogik och pedagogiskt arbete, men även från psykologi, filosofi, vetenskapsteori, etik, historia, statistik och etnologi. Utöver de lärare som listas i tabellen tillkommer adjungerade lärare från skolan som medverkar under termin 1 samt i den avslutande kursen *Profession och vetenskap*. Varje kurs inom UVK hålls ihop av en kursansvarig institution, där en kursansvarig lärare leder lärarlagets arbete och håller möten inför planering, genomförande och uppföljning som stöd för samordning och progression såväl inom kursen som i relation till andra kurser i programmet. Strategin är att det ska finnas en stabil grupp av lärare som är med och utvecklar kursen år från år och att erfarna lärare hjälper till att fasa in nya lärare. Denna struktur ger stabilitet till såväl enskilda kurser som programmet som helhet.

Sammantaget präglas personalstyrkan av stabilitet och tillgänglighet och satsningar görs för att säkerställa långsiktighet och kontinuitet. I tabell 1 (se Utbildningsmiljö) redovisas insatser för att stärka kompetensförsörjningen inom UVK genom rekryteringen av läraranställningar med både forskning och undervisning (ofta 50/50). Ett exempel är allmändidaktik, där pensionsavgångar kräver nyrekrytering och förstärkning. Vid Umu har också särskilda satsningar gjorts för att stärka lärarkompetensen och forskningsmiljön i specialpedagogik, såväl genom doktorandanställningar som genom seniora anställningar. För närvarande en professur är under tillsättning.

2. Säkerställande av kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Institutioner gör i samband med verksamhetsplanering en årlig grundlig översyn av lärarresurs och lärarkompetens. Här uppmärksammas planerade pensionsavgångar, rekryteringsbehov och behov av kompetensutveckling. LH:s ledning genomför årligen systematiska dialoger med berörda institutioner utifrån inlämnade kompetensförsörjningsplaner för att säkerställa att antalet lärare och deras sammanlagda kompetens svarar mot ämneslärarprogrammets volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Dialogerna ligger även till grund för LH:s långsiktiga och strategiska satsningar för utveckling av vetenskaplig kompetens till gagn för programmet, se Utbildningsmiljö.

Vid Umu ges lektorer 20 % och adjunkter 10 % kompetensutvecklingstid i sina tjänster. Strategiska planer för lärares kompetensutveckling upprättas på institutionsnivå. Årligen sker medarbetarsamtal där kompetensutvecklingen planeras, diskuteras och följs upp med varje enskild medarbetare. Utöver system för vetenskaplig meritering har lärosätet även ett system för pedagogisk meritering med två nivåer: meriterad och excellent. Av de lärare som undervisar i UVK är 4 excellenta och 1 meriterad. För tillsvidareanställning som universitetslärare vid Umu krävs uppvisad pedagogisk skicklighet erhållen genom undervisning på högskolenivå, högskolepedagogiska kurser och/eller motsvarande. Bland de kurser i högskolepedagogik som ges vid Umu finns "Handledning och examination av VFU" för universitetslärare som genomför VFU-besök. Umu erbjuder också en handledarutbildning för verksamma lärare i skolan (7,5 hp). Kurserna bidrar, tillsammans med övriga inslag som beskrivs i detta avsnitt, till att säkerställa att lärarstudierande har tillgång till handledare med hög kompetens för ämneslärarutbildning.

3. Avslutande analys och värdering

Lärosätet bedömer sammantaget att de specifika kunskapsområdena inom utbildningsvetenskaplig kärna täcks in väl. Lärarna har den vetenskapliga och professionsrelaterade kompetens som krävs och lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination. Undervisningen bedrivs av lärare som också forskar i områden av relevans för UVK, se även Utbildningsmiljö. Många lärare har ämneslärarexamen och har lång erfarenhet av undervisning från såväl gymnasieskolan som undervisning på ämneslärarprogrammet. Lärarna har också den pedagogiska kompetens som krävs för att studenterna ska kunna tillägna sig de kunskaper, färdigheter och förmågor som utbildningen avser att ge. Kompetensförsörjningsplaner upprättas och följs upp systematiskt, liksom strategiska planer för lärares kompetensutveckling.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Inledningsvis följer en redogörelse av vetenskaplig, konstnärlig och professionsinriktad miljö kopplad till UVK. Därefter beskrivs sambandet mellan utbildning och forskning. Avslutningsvis redovisas förutsättningar för främjande av vetenskaplig, professionsinriktad och konstnärlig kompetens för lärare.

1. Vetenskaplig och professionsinriktad miljö

Vid Umeå universitet finns en betydande utbildningsvetenskaplig forskningsmiljö med ett flertal pågående forskningsprojekt av relevans för de kunskapsområden som behandlas inom UVK. Många av miljöerna är fakultets- och institutionsövergripande, där forskare arbetar i gemensamma projekt och seminariemiljöer. Beträffande kunskapsområdet *Skolväsendets historia, organisation och villkor* bidrar en internationellt erkänt utbildningshistorisk miljö vid Umu till en stabil forskningsbas. Forskning om skolväsendets organisation och villkor bedrivs vid flera institutioner samt vid Centrum för skolledarutveckling. Även kunskapsområdet *Skolans värdegrund* har en stark position vid lärosätet och här utmärker sig forskning kring etik, demokrati och genus i en undervisande kontext. LH har även tillsammans med en skolhuvudman gjort en större praktisknära forsknings- och utvecklingsatsning (FoU) med fokus på lika villkors-arbete i skolor, vilket även stödjer den professionsinriktade utbildningsmiljön (se tabell 1). Inom *läroplansteori och didaktik* betraktas forskningen inom policyområdet som högst tillfredställande. Många forskare vid lärosätet utgår ifrån läroplansteoretiska perspektiv i sin forskning och har god kännedom om utvecklingen inom fältet.

Forskning av relevans för området *vetenskapsteori och forskningsmetodik* bedrivs främst inom ramen för filosofiämnet. Frågor om *utveckling och lärande* finns närvarande i det mesta av den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Umu. Det finns även en specifik forskningsmiljö kring minne och lärande där medicinska och psykologiska perspektiv kring hjärnans funktion står i fokus. För att stärka den specialpedagogiska kompetensen har LH i dialog med fakulteter och institutioner gjort omfattande satsningar exempelvis inom pedagogik, språkvetenskap och matematik. Forskning kring *sociala relationer, konflikthantering och ledarskap* genomförs i såväl pedagogik och pedagogiskt arbete, som i statsvetenskap och i idéhistoria. Här behandlas exempelvis frågor om mobbning. Flera forskare vid lärosätet intresserar sig även för det pedagogiska ledarskapet och läraryrkets utmaningar, såsom forskning kring skolinspektion, policy och entreprenörskap i skolan. Inom kunskapsområdet *bedömning och betygsättning* finns en mycket god vetenskaplig miljö, med många inblandade forskare som undersöker området både generellt och inom sina respektive ämnesdiscipliner.

Utbildningen bedrivs i nyligen ombyggda lokaler (bl.a. Humanisthuset och Samhällsvetarhuset med närhet till Universitetsbiblioteket) i en öppen och kreativ lärmiljö som främjar möjligheter till möten mellan studenter, mellan studenter och lärare samt erbjuder goda möjligheter att boka grupprum för grupparbeten. Den fysiska miljön skapar goda möjligheter till kreativt arbete och studenterna uppmuntras nyttja de möjligheter miljön ger även efter lärarledd undervisningstid. Bland annat stimulerar miljön till arbete i grupp och övning i att förklara för varandra, men också till användning av digitala verktyg, då många grupprum och lektionssalar (även dessa bokningsbara för studenter) är försedda med interaktiva skärmar och tavlor. I de gemensamma lokalerna hålls också öppna föreläsningar och paneldebatter.

2. Nära samband mellan utbildning och forskning

Sambandet mellan forskning och utbildning i UVK beskrivs genom de fyra kriterier som kännetecknar stark forskningsanknytning vid lärosätet.

I) Lärarna är forskningsaktiva och har ett vetenskapligt förhållningssätt som förmedlas med adekvata pedagogiska metoder. Som lyfts i personalavsnittet bedriver merparten av lärarna inom UVK egen forskning inom relevanta områden. Under den första terminen medverkar exempelvis forskare med god kunskap om läroplansteori, forskare inom utveckling och lärande inklusive lärare verksamma inom forskningsmiljön minne och lärande samt forskare inom etik och värdegrund. Under den andra UVK-terminen medverkar forskare från bedömningsmiljön och den specialpedagogiska miljön, varav ett flertal högt meriterade. Se även exempel nedan.

II) Studenterna involveras i pågående forskning, vilket innebär att de i såväl teoretiska som praktiska sammanhang får kännedom om pågående forskning och att det finns möjlighet att vara delaktig i denna under utbildningen (för exempel se nedan). Professorer, docenter, lektorer och doktorander berättar om sin forskning i kurserna. Lärares vetenskapliga publikationer utgör kurslitteratur i utbildningen. Studenter bjuds in till disputationer, seminarier, gästföreläsningar och konferenser när innehållet passar. Vissa av dessa aktiviteter schemaläggs.

III) Utbildningens innehåll är förankrat i nya forskningsresultat. Det innebär att utbildningen utgår från aktuell forskning, tillgänglig evidens och (bästa) beprövad(e) erfarenhet och återspeglas bland annat i föreläsninginnehåll, undervisningsmaterial och kurslitteratur. Samtliga kursplaner granskas av vetenskapligt meriterad personal i beredande organ på institutionsnivå och av LH innan fastställande, vilket säkerställer att utbildningen är forskningsförankrad.

IV) Undervisningen bygger på läraktiviteter som bidrar till att studenterna utvecklar förmåga att förstå, värdera och använda processer genom vilka vetenskapligt baserad kunskap främjas och ständigt omprövas. Detta gör det möjligt för studenterna att förvärva kunskap, färdighet och förmåga att problematisera teoretiska och empiriska iakttagelser, analysera, kritiskt värdera och implementera ny kunskap i sin framtida yrkesutövning. För exempel, se redovisningen av examensmål 2 och 3 under Utformning, genomförande och resultat.

Ett tydligt exempel på ett forskningsanknutet utbildningsinslag som kombinerar samtliga kriterier I-IV är den första terminens UVK-kurs Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön. Flera lärare bedriver forskning inom för kursen relevanta områden. När undervisningen behandlar demokrati- och värdegrundsfrågor får studenterna ta del av forskningsresultat och själva frivilligt delta i en undersökning av det slag som ligger till grund för dessa resultat. Utfallet av den frivilliga undersökningen sätts i relation till internationell och nationell forskning (bl.a. utförd av de undervisande lärarna) och bildar underlag för fortsatt diskussion. Studenternas svar bidrar till lärarnas fortsatta forskning. Detta förklaras för studenterna som också får möjlighet att reflektera över processen.

Utbildningens forskningsanknytning säkerställs även via systematiska uppföljningar i mitt- och programutvärderingar där frågor om forskningsanknytning ingår, se Uppföljning.

3. Förutsättningar för främjandet av vetenskapligt och professionsinriktat arbete

Förutsättningar för främjande av vetenskapligt och professionsinriktat arbete skapas dels via det systematiska arbetet med kompetensförsörjnings- och kompetensuppföljningsplaner på institutionsnivå (se Personal), dels genom strategiska satsningar på universitets- fakultets- och institutionsnivå. Utifrån uppföljningar och dialoger med fakulteter och institutioner avsätter LH resurser för att stärka den vetenskapliga och professionsinriktade kompetensen i relation till utbildningens behov. I tabell 1 beskrivs satsningarna för UVK:

Tabell 1: Forsknings-satsningar Utbildningsvetenskaplig kärna

Satsning	Finansiering	Tid/Intervall	Omfattning	Inriktning
Riktade forsknings-satsningar	Lärarhögskolan Fakulteter Institutioner	Vart 3:e år genom dialog	4-6-åriga miljö-satsningar	2015-2018: 60 % forskning i 2 lektorat i 4 år allmäändaktik/utbildningsvetenskaplig kärna, 2018-2021 en postdoktor i allmäändaktik/utbildningsvetenskaplig kärna, 20 % forskningsledare i psykologi inriktning utbildningsvetenskaplig kärna, 40 % forskning i lektorat psykologi (utbildningsvetenskaplig kärna). 2018-2021: 25% forskningsledare i specialpedagogik, 2 postdoc i specialpedagogik, 20 % forskningsledare Minne och lärande (psykologi) och 1 doktorand i psykologi.

Forsknings-satsning	Lärrhögskolan	Engångs-satsningar	6-åriga miljö-satsningar	Efter extern utvärdering 2016-2021: 25 % forskningsledare i specialpedagogik och 2 postdoktorer i specialpedagogik, 20 % forskningsledare i minne och lärande samt en doktorand.
Forskar-utbildning	Lärrhögskolan Institutioner/ Skolhuvudmän	Vartannat år	Samfinansiering av 15-25 doktorander.	2014: 3 doktorander 2016: 7 doktorander 2018: 10 doktorander
Strategisk satsning	Fakultet/institution	Löpande	Varierande	2019: 100 % professor i specialpedagogik
Sökbar individuell forsknings-resurs	Lärrhögskolan	Årlig utlysning	600 tkr per anslag till 16 forskare årligen.	Sökbara medel för samtliga forskare inom det utbildningsvetenskapliga området varav 4 anslag till nydisputerade forskare och 6 anslag till forskare som har minst 15 procent undervisnings-/ledningsuppdrag inom Lärrhögskolans område, alternativt i skolan.
Forsknings- och utvecklings-projekt	Lärrhögskolan Skolhuvudmän	Utlisning ca vart 3:e år, i dialog med skolhuvudman	3 mkr samt satsning från skolhuvudman	2015-2018: Formativ bedömning 2018-2020: Active Learning Classroom 2018-2020: Lärares professionalism 2018-2020: Elevers psykosociala arbetsmiljö
Forsknings- och utvecklings-uppdrag	Lärrhögskolan Institution/ Enhet Skolhuvudman	Årlig utlysning	30-50 % av tjänst i 2-4 år	2016-2018 Ett projekt om kollegialt lärande 2017-2019: Ett projekt om professionsetisk kompetens och formativ bedömning.
Initierings-medel	Lärrhögskolan	Vartannat år	100 tkr till 10 projekt	Sökbara medel för samtliga forskare inom det utbildningsvetenskapliga området
Forsknings-ledare	Lärrhögskolan	Engångs-satsning	Procent i tjänst för professor	2004 – pågående 50 % forskning i professur i historia med utbildningsvetenskaplig inriktning (utbildningshistoria och historiedidaktik).

Av satsningarna är det framförallt de praktiska FoU-uppdragen och -projekten som möjliggör för lärare vid Umu och i skolor att vara verksamma i båda verksamheter. Modellerna främjar både professionskompetens och vetenskaplig kompetens. Vid några institutioner har man också skapat förutsättningar för yrkesaktiva lärare i skolor att undervisa i lärarutbildningen samtidigt som de är aktiva i skolan. Genom en regeringssatsning på praktiska forskning kommer Umu även att tillsätta särskilda samverkanslektorat.

4. Avslutande analys och värdering

Lärosätet bedömer att det finns en stark både en vetenskaplig och professionsinriktad miljö som är relevant för den utbildningsvetenskapliga kärnan och det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. Undervisningen bedrivs till stor del av lärare som är aktiva forskare. Vid lärosätet finns goda förutsättningar för utveckling av vetenskaplig och professionsrelaterad kompetens inom utbildningsvetenskap. En styrka är också den systematiska dialog som förs mellan LH och fakulteter/institutioner om satsningar i relation till kompetensförsörjning och förstärkning av den vetenskapliga, professionsinriktade kompetensen. Ytterligare en styrka är de satsningar som gjorts på kreativa och digitala undervisnings- och studiemiljöer vid Umu av betydelse för lärarutbildning. Sammantaget präglas miljön av kreativitet och goda förutsättningar för utveckling.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Merparten av de utbildningsvetenskapliga i ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasiet är profilerade mot ämneslärares specifika verksamhetsområde, exempelvis den inledande kursen *Ämneslärare som profession*. I de kurser som är gemensamma för alla lärarstudenter (de tre avslutande kurserna under termin 1) delas studenterna in i inriktningsspecifika grupper för seminarier och tillämpningsövningar, där det är ändamålsenligt och relevant.

UVK i ämneslärarprogrammet vid Umu har följande struktur och upplägg:

UVK-kurser termin 1 (*obs VFU)				
Ämneslärare som profession 6 hp	VFU 1,5 hp	Lärande och undervisning 7,5 hp	Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik 7,5 hp	Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön 7,5 hp
UVK-kurser termin 5				UVK - avslutande termin
Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande 8 hp	Bedömning för och av lärande, 11 hp	VFU 6 hp Att undervisa *	Specialpedagogik, 5 hp	Profession och vetenskap 7, 5 hp

Studier i UVK varvas med verksamhetsförlagd utbildning och ämnesstudier. En kortare VFU av observerande och reflekterande karaktär genomförs termin ett och en längre med undervisning i ingångsämnet under termin fem. Den sista och avslutande VFU-kursen, *Läraryrkets dimensioner*, 22, 5 hp (ej i tabell), är placerad efter studier i andraämnet, men före examensarbetet 30 hp. Här genomför studenten VFU i båda sina ämnen. Kursansvar för VFU ligger vid institutioner som ger ingångsämnena. Gemensamma ramkursplaner har dock utvecklats för att skapa en likvärdighet i bedömning och examination. Detsamma gäller examensarbetet. Programmets avslutande kurs *Profession och vetenskap* knyter ihop utbildningen och ger studenterna möjlighet att reflektera över sin framtida lärarroll, både individuellt och i relation till ett större systemperspektiv med avseende på skolan som en politiskt styrd organisation.

För bedömningsområdet *Utformning, genomförande och resultat* gäller genomgående att exempel ges på hur kunskaper, färdigheter och förmågor grundläggs, befästs och fördjupas genom studenternas utbildning, se Beskrivning s 3. För samtliga mål (2-6) gäller att hänsyn till studenternas förutsättningar och behov tas, utöver de exempel som ges i texterna, på följande vis:

- Genom att utbildningen har en tydlig progression
- Via utarbetade studieguider med tydliga instruktioner och läsanvisningar för kurser i utbildningen
- Via användning av lärplattform

- Studentstöd via studieverkstad och studievägledning (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling)

Grundläggande

I kursen *Kunskap vetenskap och forskningsmetodik* (termin 1) introduceras frågor inom kunskaps- och vetenskapsteori. Här finns flera FSR som svarar mot mål 2. Tre av dem är:

- visa grundläggande förståelse för olika vetenskapliga metoder, såsom kvantitativa och kvalitativa metoder, samt vilken roll hypoteser, teorier, observationer och statistisk metodologi spelar i dessa
- visa grundläggande förståelse för skillnaderna mellan vetenskap och beprövad erfarenhet
- visa kunskap om och förståelse för skollagens krav på att utbildningen inom skolväsendets ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Undervisningen bedrivs genom föreläsningar och genom olika former av gruppövningar. Syftet med gruppövningarna är dels att öva färdigheter, förmågor och förhållningssätt, dels att förankra mer faktabaserade inslag samt att relatera dessa till arbetet inom skolväsendet. Utöver vetenskapsteori och vetenskapliga metoder aktualiseras även skollagens krav på att all utbildning inom skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ovanstående FSR säkerställs genom en skriftlig salstentamen (se även mål 3) och genom en examinerande case-övning där studenterna för godkänd kurs ska kunna tillämpa grundläggande kunskaps- och vetenskapsteoretiska insikter i en tänkt arbetssituation.

Befästande

I *Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande* (termin 5) finns bl.a. följande FSR som svarar mot examensmål 2:

- redogöra för aktuell utbildningsvetenskaplig och utvecklingspsykologisk forskning relaterat till lärarpdraget

Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, seminarier, workshops och rollspel. Säkerställande av FSR sker genom en examinerande rapport inkluderande en litteraturstudie, som befäster både metodologisk kunskap och kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Rapporten ska fokusera på ett för gymnasiet relevant område som för godkänt betyg ska analyseras utifrån läroplansteoretiska- och reflektivt didaktiska perspektiv samt anknyta till aktuell forskning. Den examinerande rapporten förbereds bl.a. genom en föreläsning där den vetenskapliga skrivprocessen, inkl. formalia, litteratursökning och användandet av sökord behandlas. Genom tillämpande inslag övas källkritiskt läsande och litteratursökning.

Även i efterföljande kurs, *Bedömning för och av lärande för åk 7-9 och gymnasium* (termin 5) utvecklas studenternas kunskaper avseende relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. FSR som svarar mot examensmål 2 är:

- redogöra för centrala begrepp och deras användning i samband med bedömning, betygsättning och utvärdering.

I kursen behandlas centrala begrepp som rör bedömningar samt definitioner och tillämpning av kvalitetskriterier med sikte på reliabla och valida bedömningspraktiker. Undervisning sker genom föreläsningar, seminarier, gruppdiskussioner och tillämpande övningar. Ovanstående FSR säkerställs genom en individuell skriftlig tentamen som genomförs via en digital lärplattform. I bedömningen för godkänt läggs särskild vikt vid förmågan att i redovisning och resonemang utgå från aktuell forskning.

Fördjupande

Utbildningens näst sista kurs *Examensarbete för ämneslärarexamen* ges på avancerad nivå och innebär ett fördjupande systematiskt studium av undervisning och lärande inom valt ämne. I examensarbetet fördjupas

de teoretiska och forskningsmetodologiska kunskaper och färdigheter som studenterna tillägnat sig i UVK och i ämnesstudier. Exempel på FSR av relevans för examensmålet är:

- välja, motivera, tillämpa och tydligt redovisa relevant vetenskaplig metod i förhållande till forskningsproblemet,
- diskutera och kritiskt värdera teorier, egna metod- och materialval, egna och andras lösningar och resultat
- dra slutsatser grundade i egna resultat, tidigare forskning och teorier samt diskutera resultaten i förhållande till yrkesverksamheten

För godkänt arbete ska studenten bland annat kunna formulera ett syfte och undersökningsbara frågeställningar med relevans för läraryrket, motivera metoden för datainsamling, uppvisa relevanta kunskaper inom forskningsområdet samt dra slutsatser grundade i egna resultat och diskutera sina resultat i förhållande till tidigare forskning yrkesverksamheten. För betyget väl godkänt läggs i bedömningen särskild vikt vid den studerandes förmåga att identifiera och visa relevant teori och forskning, problematisera forskningsmetodiska frågor samt att på ett reflekterande och självständigt sätt analysera, värdera och diskutera de egna resultaten i relation till nationell och internationell forskning, teorier, forskningsetiska principer och yrkesverksamhet. För mer ingående beskrivningar av undervisnings- och examinationsformer (föreläsningar, individuell- och/eller grupphandledning, mittseminarium, slutseminarium och opposition) som främjar studenternas lärande i anslutning till examensarbetet i respektive ämne, se del 2.

Avslutande analys och värdering

Lärosätet bedömer sammantaget att kursernas utformning, genomförande och examination möjliggör och säkerställer studenternas uppfyllelse av det nationella examensmålet. Den introduktion till vetenskapsteori, forskningsmetod samt till relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen som ges under utbildningens första UVK-termin byggs kontinuerligt på och befästs i de fortsatta UVK-studierna, i ämnesstudierna (se del 2) samt i relation till yrkesutövningen (VFU) och fördjupas i det avslutande självständiga arbetet. Exemplet ovan belyser detta, och belyser också hur kombinationen av olika ändamålsenliga undervisningsformer, aktiviteter och tillämpningsövningar verkar för att främja studenternas lärande.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Grundläggande

Kritisk reflektion över kommande yrkesverksamhet samt egna och andras erfarenheter introduceras redan i utbildningens två första kurser *Ämneslärare som profession* och *Att vara lärare* (VFU). FSR som säkerställer delar av examensmålet är:

- jämföra och diskutera olika perspektiv på lärares ledarskap och sociala relationer i skolan
- dokumentera, reflektera över och presentera någon aspekt av lärares professionella arbete i praktiken (VFU)

Betydelsen av pedagogiskt ledarskap, sociala relationer och kommunikation samt hur detta påverkar didaktik och metodik behandlas i föreläsningar, seminarier och i tillämpningsövningar. Ovanstående FSR säkerställs genom en individuell skriftlig hemtentamina där studenten ska reflektera över pedagogiskt ledarskap och dess betydelse i skolan. För godkänd uppgift ska studenten i sin analys visa på förmåga att kritiskt och självständigt systematisera och reflektera över relevanta forskningsresultat. I nästföljande kurs *Att vara lärare* (VFU) följer studenten en lärares arbete i skolan för att få en bild av yrkets olika delar. Erfarenheterna ska dokumenteras i en VFU-dagbok. FSR säkerställs genom en skriftlig inlämningsuppgift där studenten för godkänd uppgift, utifrån genomförda systematiserade observationer, ska reflektera över och problematisera en aspekt av lärarprofessionens praktik och redogöra för sina lärdomar från VFU. Redogörelsen ska kopplas till relevant kurslitteratur.

Den fjärde UVK-kursen under termin ett, *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik*, fokuserar bl.a på informationsbehandling, källkritik och statistisk metod. Följande FSR svarar mot examensmålet ovan:

- visa förmåga att självständigt tillämpa grundläggande metoder för att systematisera och värdera information, såsom argumentationsanalys, statistisk metodologi och källkritik.

Undervisningen består av föreläsningar som introducerar kunskapsinnehållet och gruppövningar, i vilka studenterna övar argumentations- och källkritisk analys, statistisk metodologi samt analys och tolkning av statistik. Säkerställande av FSR sker genom en skrivsamtentamina där förmåga till praktisk informationsvärdering, källkritisk analys och tolkning av statistik prövas.

Befästande

I *Bedömning för och av lärande för åk 7-9 och gymnasium* befästs och säkras de ovan angivna förmågorna. I kursen utvecklas studenternas förmåga att observera, dokumentera, analysera och bedöma elevers lärande och utveckling. Här finns följande FSR som svarar mot mål 3:

- redogöra för teorier om formativ bedömning och motivation och hur de kan användas för att stödja elevers lärande,
- ge förslag på och argumentera för hur en undervisnings- och bedömningspraktik systematiskt kan utvärderas och utvecklas för att främja elevers lärande och motivation,
- värdera och kritiskt granska sin egen och andras undervisnings- och bedömningspraktik ur både ett bedömningsteoretiskt perspektiv och ett motivationsteoretiskt perspektiv,

FSR säkerställs genom en skriftlig examinerande uppgift där studenterna ska utveckla ett förslag på hur de i sin kommande profession ska stödja elevers motivation. För godkänt betyg ska förslaget innehålla: tydliga argument för vald motivationsteori med stöd i den forskningsrelaterade litteraturen, en handlingsplan för undervisning tydligt kopplad till vald teori samt en argumentation för förslagets genomförbarhet. Även tänkbara svårigheter och möjliga lösningar ska diskuteras. I ytterligare ett provande inlägg inom ramen för kursen ska studenten vid ett examinerande seminarium beskriva och reflektera över det egna lärandet i kursen utifrån tre faser: företänksamhetsfasen, genomförandefasen och självreflektionsfasen. För godkänd uppgift ska beskrivningen utgå från och relatera till relevant forskning. Säkrandet av examensmålet fortsätter i nästföljande VFU-kurs *Att undervisa i ämne*. Exempel på förväntade studieresultat som kopplar till det nationella målet är:

- kunna planera, genomföra och reflektera kring undervisning utifrån verksamhetens mål och aktuella elevgruppers förkunskaper och förutsättningar

Examinationen sker genom bedömning av studentens undervisning, studentens reflekterande bidrag till det efterföljande handledningssamtalet (trepartssamtalet) samt genom en skriftlig VFU-rapport. Bedömningen görs av besökande universitetslärare i samråd med lokal handledare i relation till FSR. I rapporten ska studenten för godkänt arbete dokumentera, analysera och reflektera över genomförd undervisning och i sin analys göra relevanta kopplingar till kurslitteratur. I relation till mål 3 läggs särskild vikt vid förmåga till reflektion över genomförd undervisning samt förmåga att reflektera över och värdera sin professionsutveckling. För betyget Väl godkänd läggs särskild vikt vid den studerandes förmåga att med välgrundade resonemang didaktiskt motivera, genomföra och analysera undervisningen för att möta varje elevs behov.

Fördjupande

Målet fördjupas ytterligare i det avslutande självständiga arbetet *Examensarbete för ämneslärarexamen*, 30 hp. FSR av relevans för examensmålet är:

- bearbeta, tolka och analysera insamlade data i enlighet med vetenskapliga principer samt redogöra för detta
- dra slutsatser grundade i egna resultat, tidigare forskning och teorier samt diskutera resultaten i förhållande till yrkesverksamheten.

För examination och säkerställande se mål 2. Med avseende på mål 3 läggs i bedömning särskild tonvikt vid den studerandes förmåga att utifrån teoretiska och metodologiska angreppssätt genomföra en självständig analys av ett empiriskt material och dra slutsatser samt användningen av vetenskapliga källor.

Avslutande analys och värdering: Lärosätet bedömer sammantaget att kursernas utformning, genomförande och examination möjliggör och säkerställer studenternas uppfyllelse av det nationella examensmålet. Kursernas utformning och innehåll är kopplas till det nationella examensmålet i en tydlig progression och säkerställs genom examination. Exempelen ovan belyser detta, samt hur kombinationen av olika ändamålsenliga undervisningsformer och aktiviteter även för detta mål verkar för att främja studenternas lärande. **Specifikt för grundskolans årskurs7-9:** Inget specifikt. **Specifikt för gymnasieskolan:** Inget specifikt.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Grundläggande

Utbildningens inledande kurs *Ämneslärare som profession* ger en generell introduktion till kommande yrkesutövning. Didaktiska och läroplansteoretiska perspektiv för lärares arbete introduceras, vilket bland annat innefattar analys av aspekter som möjliggör eller begränsar undervisning och lärande. Även lärares kommunikativa förmågor – talet, skrivandet, lyssnandet och kroppsspråket – uppmärksammas. Följande FSR svarar mot examensmålet:

- identifiera och beskriva faktorer som påverkar pedagogisk verksamhet
- jämföra och diskutera olika perspektiv på lärares ledarskap och sociala relationer i skolan
- visa grundläggande kommunikativa förmågor av betydelse för läraryrket

FSR säkerställs genom en skriftlig uppgift, som även ska presenteras vid ett seminarium. Studenten ska utifrån ett fiktivt exempel utarbeta ett konkret förslag till en långsiktig strategi som lärare kan använda i sitt arbete med att utveckla och förbättra faktorer som påverkar pedagogisk verksamhet, exempelvis kommunikation, ledarskap och sociala relationer. Förslaget ska för godkänd uppgift motiveras med stöd av adekvat kurslitteratur.

I utbildningens tredje kurs *Lärande och undervisning* bearbetas centrala didaktiska begrepp med relevans för planering och analys av undervisning och lärande, med utgångspunkt i teorier om social och kognitiv utveckling. Frågor om val av mål, innehåll och metoder i undervisning står i fokus, liksom lärares professionella uppgift att ge förutsättningar för elevers och vuxnas lärande både på grupp- och individnivå. FSR av relevans för examensmålet är:

- visa grundläggande didaktisk förmåga avseende planering, genomförande och analys av undervisning
- utifrån utvecklingspsykologiska perspektiv visa grundläggande didaktisk förmåga med avseende på individuella och kontextuella förutsättningar för lärande

Under denna kurs genomförs en obligatorisk examinationsuppgift i form av ett rollspel där studenterna gruppvis ska planera en undervisningsövning som sedan genomförs för en annan studentgrupp. Undervisningsövningen skall utföras med hjälp av digitala verktyg och för godkänd uppgift ska studenterna

kunna svara på frågorna: ”Vilka är lärandemålen? Hur ska målen nås? Hur ska ni veta om eleverna lärt sig det ni ville?” I ytterligare en examinationsuppgift, som examineras vid ett obligatoriskt seminarium, ska studenten för godkänd uppgift återkoppla till tidigare VFU och betrakta en pedagogisk situation ur ett pragmatiskt respektive sociokulturellt perspektiv. Vidare ska studenten reflektera över vad pedagoger kan lära av dessa teoretiska perspektiv för att skapa bra lärandemiljöer och givande lärandesituationer. I en skriftlig hemtentamen ska studenten därefter kunna sammanfatta dessa två lärandeteorier, diskutera vilka möjligheter och risker den digitala tekniken innebär för undervisning och knyta diskussionen till sociokulturell teori. Vidare ska den studerande redogöra för kunskapsområdet didaktik och diskutera betydelsen av didaktisk kompetens i lärares arbete.

Befästade

I *Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande* befästs de didaktiska och metodologiska färdigheterna. Exempel på FSR som möter det nationella examensmålet är:

- med stöd i utbildningsvetenskaplig och utvecklingspsykologisk forskning planera undervisning och analysera didaktiska överväganden
- beskriva skilda villkor för undervisning och lärande utifrån individuella, relationella och kontextuella faktorer
- använda och reflektera över digitala verktyg i pedagogisk verksamhet.

I kursen bearbetas lärandeteorier utifrån pedagogiska och utvecklingspsykologiska perspektiv för att kunna användas som planerings- och analysverktyg av elevers lärande på grupp- och individnivå. Studenterna får i uppgift att göra en undervisningsplanering utifrån en given planeringsmodell. Vid ett examinerande seminarium, där uppgiften ska redovisas digitalt, ges respons på planeringen från övriga studenter samt lärare. Därefter sker inlämning av skriftlig examinerande rapport innehållande förslag till undervisningsplanering som ska vara didaktiskt genomförbar i yrkesverksamheten. För godkänd rapport ska uppgiften innehålla en analys av den aktuella kursplanens kunskapskrav, ämnesurval, ramfaktorer och undervisningsmetoder. Slutligen ska studenterna redovisa vilka generella didaktiska slutsatser som de dragit utifrån genomförd planering och didaktisk analys. Vid ytterligare ett examinerande seminarium ska studenterna göra en metareflexiv didaktisk analys av den kurs de själva går. Analysen ska för godkänd uppgift behandla frågor som exempelvis huruvida FSR är nådda, hur ämnesurvalet kontextualiserats och undervisningsmetoder fungerat samt hur ramfaktorer påverkat undervisningen. Slutligen ska studenterna spegla analysen mot ett par vetenskapliga didaktiska perspektiv som exempelvis variationsteori och läroplansteori samt redovisa vilka generella didaktiska slutsatser som dragits utifrån genomförd planering och didaktisk analys.

I *Bedömning för och av lärande för åk 7-9 och gymnasium* befästs och säkras studenternas didaktiska och metodologiska kunskaper ytterligare. Följande FSR svarar mot mål 4:

- genomföra valida och reliabla bedömningsprocesser för summativa syften,
- använda formativ bedömning och teorier om motivation för att främja elevers lärande,
- ge förslag på och argumentera för hur undervisnings- och bedömningspraktik kan utvecklas för att främja elevers lärande och motivation

I en individuell skriftlig examinationsuppgift, som beskrivs närmare under mål 3, ska studenten utveckla ett förslag på hur studenten konkret kan stödja elevers motivation i sin framtida undervisning. Förslaget ska motiveras och vara så specifikt att den studerande kan använda sig av det i nästa kurs *Att undervisa i ämne*, (VFU).

De didaktiska och ämnesdidaktiska färdigheterna (se del 2), inklusive metodik, befästs även i VFU-kursen *Att undervisa i ämne*, 6 hp under termin fem. Relevanta FSR för examensmålet är:

- i skolpraktiken kunna omsätta och kommunicera de kunskaper i såväl utbildningsvetenskap som ämnesteorier och ämnesdidaktik som förvärvats under tidigare studier
- kunna analysera observerad undervisning utifrån ämnesteoretiska och ämnesdidaktiska kunskaper

Kursen examineras genom lektionsbesök med efterföljande trepartssamtal samt en skriftlig VFU-rapport, som beskrivits under mål 3. I relation till mål 4 läggs särskild vikt vid studentens förmåga till didaktisk analys av såväl egen som andras undervisning.

Fördjupande

Didaktiska och ämnesdidaktiska färdigheter inklusive metodik fördjupas i den långa avslutande VFU-kursen *Lärarkyrkans dimensioner*. Kursen bygger på de didaktiska, ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska kunskaper inklusive metodik som studenten har förvärvat under UVK, i sina ämnesstudier samt i tidigare VFU. I kursen ska studenten, utifrån styrdokument och uppställda mål, med en hög grad av självständighet och stöd av handledare, planera, genomföra och utvärdera undervisning samt bedöma och examinera elevers lärande. Exempel på FSR som svarar mot examensmålet i detta hänseende är:

- visa på sådana ämnesteoritiska och didaktiska kunskaper som krävs för att kunna planera och motivera innehåll i samt upplägg och utvärdering av undervisning,
- omsätta de ämnesteoritiska, ämnesdidaktiska och övriga kunskaper han eller hon förvärvat under utbildningen, till skolpraktiken.

Uppfyllelsen av detta FSR säkerställs genom en tvådelad examination. Den första delen av examinationen görs genom bedömning av genomförd undervisning (lektionsbesök) med efterföljande didaktisk analys och reflektion vid det trepartssamtal mellan universitetslärare, handledare och student som äger rum i direkt anslutning till undervisningen. Bedömningen av denna del görs av besökande universitetslärare i samråd med lokal handledare. Den andra delen består av en skriftlig rapport över ett valt undervisningsupplägg, som bedöms och examineras av universitetslärare. Rapporten ska beröra samtliga faser; dvs. planering, genomförande, examination och utvärdering och diskutera elevers möjlighet till lärande utifrån genomförd undervisning, examination och bedömning. För godkänt på VFU-rapporten krävs bl.a. att studenten kan beskriva och på ett relevant vis motivera valt innehåll och valt didaktiskt upplägg utifrån styrdokument, vetenskap och undervisningssituation. För väl godkänt krävs att studentens motiveringar i stor utsträckning bygger explicit på styrdokument, vetenskap och beprövad erfarenhet och att studentens användning av relevant litteratur tydligt bidrar till framställningen.

Avslutande analys och värdering

Lärosätet bedömer sammantaget att utbildningens utformning, genomförande och examination möjliggör och säkerställer att studenterna vid examen uppnår det nationella examensmålet. Kursernas och den verksamhetsförlagda utbildningens mål, liksom studier i ämnesdidaktik (se del 2), svarar väl mot det nationella målet. Lärandeaktiviteter och undervisningsformer ger studenterna goda möjligheter att träna förmågan att tillämpa relevanta didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper, inklusive metodik. Bland annat främjas studenternas lärande genom olika former av praktiskt inriktade övningar med direkt relevans för deras framtida yrkesutövande. Studenternas uppfyllelse av det nationella examensmålet säkerställs genom examination av FSR med tydlig koppling till examensmålet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Grundläggande

I kursen *Att vara lärare* (VFU-ämneslärare) introduceras de färdigheter och förmågor som beskrivs i examensmålet med fokus på faktorer som påverkar pedagogisk verksamhet, exempelvis ledarskap, sociala relationer och kommunikation. För examination och säkerställande, se mål 4. I nästföljande kurs, *Lärande och undervisning*, grundläggs och bearbetas centrala didaktiska begrepp av relevans för planering och analys av undervisning och lärande samt lärares professionella uppgift att främja och ge förutsättningar för barns, elevers och vuxnas lärande både på grupp- och individnivå. För relevanta FSR samt hur de examineras se mål 3 och 4.

Befästande

I *Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande* befästs, och till vissa delar fördjupas, studenternas kunskaper i undervisning och planering. I kursen ingår två block, där det första är inriktat mot utvecklingspsykologi och det andra mot läroplansteori, didaktik och pedagogiskt ledarskap. FSR av relevans för examensmålet är:

- med stöd i utbildningsvetenskaplig och utvecklingspsykologisk forskning planera undervisning och analysera didaktiska överväganden,

Målet examineras genom en skriftlig uppgift som innefattar en undervisningsplanering, se mål 4. Genom uppgiften befäster studenterna sina didaktiska och ämnesdidaktiska förmågor i undervisningsplanering och analys utifrån såväl ramfaktorer som utbildningsvetenskaplig och utvecklingspsykologisk forskning. I nästföljande kurs *Bedömning av och för lärande* fokuseras – utöver bedömning (se mål 3 och 4) – även modeller för utvärdering av pedagogisk verksamhet och kvalitetsarbete. Av relevans för examensmålet är:

- diskutera hur olika modeller för systematisk utvärdering och uppföljning kan användas för att utveckla undervisning

Detta FSR examineras genom en salstentamen. I VFU-kursen *Att undervisa i ämne* finns flera FSR som berör det aktuella examensmålet (se även mål 4). Ett centralt FSR som svarar mot mål 5 är:

- kunna planera, genomföra och reflektera kring undervisning utifrån verksamhetens mål och aktuella elevgruppers förkunskaper och förutsättningar.

Hur kursen examineras och bedöms redovisas under mål 3. Utöver planering, undervisningsupplägg och didaktisk analys läggs i bedömningen särskild vikt vid studentens förmåga till pedagogiskt ledarskap, kommunikation i klassrummet och sociala kompetens.

I *Specialpedagogik - åk 7-9 och gymnasium* behandlas specialpedagogik med inriktning mot ämneslärares uppdrag. Begrepp såsom normalitet/avvikelse, inkludering, differentiering och en skola för alla, liksom frågor om elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd, bearbetas. Ett FSR med koppling målet är:

- analysera och föreslå åtgärder för att bemöta elevers olikheter och utveckling i relation till specialpedagogiska perspektiv och läroplanens mål

Undervisningen består av föreläsningar, seminarier, casestudier och workshops där kursinnehåll beskrivs, analyseras och tillämpas. Ovanstående FSR säkerställs genom en examinerande skriftlig uppgift där den studerande ska omsätta sina förvärvade specialpedagogiska kunskaper till praktisk lärargärning genom att, utifrån en fiktiv situation, upprätta en specialpedagogisk handlingsplan i syfte på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. För godkänd uppgift ska studenten i sitt resonemang utgå från och referera till gällande skollag, läroplanens innehåll samt till aktuell forskning.

Fördjupande

Den sista VFU-kursen, *Lärarkyrkans dimensioner* har flera FSR som behandlar och fördjupar examensmålet (se mål 4). Av direkt relevans för mål 5 är:

- planera, genomföra och utvärdera undervisning utifrån verksamhetens mål och elevers olika förutsättningar
- dokumentera, bedöma, betygsätta och kommunicera elevers lärande i relation till de nationella styrdokumentet.

Hur kursen examineras och bedöms beskrivs under mål 4. I relation till mål 5 läggs i bedömningen särskild vikt vid studentens diskussion kring elevers möjligheter att lära utifrån olika förutsättningar samt vid reflexion kring bedömning av elevers kunskaper.

Utbildningens avslutande kurs *Profession och vetenskap* fördjupar mål 5 framförallt med avseende på uppföljning, utvärdering och utveckling. Här finns följande FSR:

- känna till och förstå grunderna för arbetet med systematiskt kvalitetsarbete och utifrån det förstå lärarens roll i arbetet med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling,

I kursen fokuseras perspektiv på mål- och resultatstyrning, skolans systematiska kvalitetsarbete och arbete med skolutveckling. FSR säkerställs genom ett examinerande seminarium där studenterna utifrån tillgängliga data (resultat, betygsstatistik, resultat på nationella prov, skolenkäter, kvalitetsgranskningar och inspektionsrapporter) ska analysera skolans kvalitet i relation till både kunskapsmål och sociala mål. För godkänd uppgift ska studenten kunna föra ett nöjaktigt resonemang om hur kvalitet kan och bör mätas.

Avslutande analys och värdering

Lärosätet bedömer sammantaget att utbildningens utformning, genomförande och examination möjliggör och säkerställer att studenterna uppnår nationella examensmålet. Kursernas och den verksamhetsförlagda utbildningens mål svarar väl mot det nationella målet. Lärandeaktiviteter och undervisningsformer ger studenterna goda möjligheter att utveckla de förmågor som beskrivs i det nationella examensmålet. Bland annat främjas studenternas förmåga till planering, genomförande, utvärdering och utveckling genom olika former av praktiskt inriktade övningar med direkt relevans för deras framtida yrkesutövande, se även mål 4. Den nära integrationen av UVK, VFU (samt ämnes- samt ämnesdidaktiska studier, se del 2) främjar utvecklingen av studenternas förmågor. **Specifikt för grundskolans årskurs 7-9:** Inget specifikt. **Specifikt för gymnasieskolan:** Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Grundläggande

Kursen *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön* (termin 1) tar sin utgångspunkt i skolan som en integrerad del av samhället, där tyngdpunkten ligger på skolans värdegrund och fostransuppdrag samt lärarens roll som förmedlare av demokratiska värderingar. I kursen ges studenten möjlighet att utveckla förmågan till etisk och normkritisk reflektion samt att tillägna sig verktyg för att kritiskt kunna förhålla sig till och hantera sociala och etiska situationer i en lärandemiljö präglad av kulturell mångfald. Till detta hör att kunna motverka diskriminering och annan kränkande behandling samt att främja en hållbar utveckling. I det närmaste samtliga av kursens FSR relaterar till ovanstående examensmål. Ett exempel är:

- visa förmåga att identifiera och självständigt resonera kring etiska och kulturella konflikter som kan uppstå i skola och förskola och göra bedömningar utifrån styrdokument såväl som samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna

För att uppnå detta FSR krävs praktisk övning och därför ingår ett flertal gruppövningar i kursen. Ett exempel är ett undervisningsinslag där studenterna testar sina egna värderingar. I ett efterföljande examinerande Case-seminarium, som leds av en adjungerad yrkesverksam gymnasielärare från skolan, behandlas ett konkret problem som ställer krav förmåga att göra värderande bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter. För godkänt case ska studenterna använda de teoretiska kunskaper som de erhållit under kursens gång och relevanta styrdokument (Skollagen, läroplan och Lärares yrkesetik). Arbetet ska sedan struktureras och redovisas i en individuell skriftlig examination där studenten, för godkänd uppgift, ska kunna identifiera såväl svårigheter som möjligheter i lärarens arbete med att tillämpa skolans styrdokument, samt utifrån styrdokument och kurslitteratur diskutera hur etiska överväganden och sociala och kulturella förhållanden i samhället påverkar lärande, undervisning och det sociala livet i skolan.

Befästande

Specialpedagogik - åk 7-9 och gymnasium (termin 5) fäster vikt vid bedömningar av den karaktär som lyfts fram i examensmål 6. Följande FSR möter det nationella examensmålet:

- beskriva olika uttryck för elevers svårigheter utifrån värdegrund och kunskapsmål samt kritiskt granska och diskutera konsekvenser som dessa svårigheter får i och för den pedagogiska praktiken

- reflektera över organisationen av samt möjligheter för samverkan med andra verksamheter och professioner i arbetet med elever i behov av särskilt stöd

Undervisningen består av föreläsningar och olika former av seminarier och workshops. Ovanstående FSR examineras via en skriftlig hemtentamen som behandlar samverkan mellan skola och andra verksamheter/professioner med syfte att stödja elever med funktionsnedsättning. För godkänd uppgift ska studenten med ett fiktivt fall som utgångspunkt, redogöra för vad som talar för att samverkan ska ske samt vilka möjligheter och hinder som finns. Vidare ska studenten utifrån skollagen och läroplanens mål analysera och föreslå åtgärder för att bemöta elevens svårigheter och förutsättningar i relation till uppdraget genom utarbetandet av en specialpedagogisk strategi. Studenten ska även reflektera över vad som kan vara särskilt viktigt att samverka och kommunicera kring för att skapa goda förutsättningar för eleven. Hänsyn ska tas till olika yrkesgruppers ansvar och uppdrag. Innehållet bygger också vidare på kursen *Bedömning av och för lärande* där barns rättigheter till lika villkor och utbildning enligt Barnkonventionen ska beaktas i en skriftlig examinationsuppgift.

Fördjupande

Utbildningens sista UVK-kurs *Profession och vetenskap*, 7,5 hp behandlar lärarens roll, arbete och skolans uppdrag utifrån lag och policy samt vad det innebär att arbeta i en offentlig, politiskt styrd organisation. Läraren som myndighetsutövare uppmärksammas, liksom tystnadsplikt och sekretess enligt såväl skollagen som offentlighets- och sekretesslagen. FSR som svarar mot examensmålet är:

- visa förmåga att inom skoljuridikens område göra bedömningar med hänsyn till elevers rättssäkerhet och etiska aspekter

Undervisning bedrivs genom föreläsningar och seminarier samt genom olika tillämpande övningar (case), där studenterna arbetar i grupp för att analysera styrdokument och göra juridiska avvägningar. I arbetet med dessa fallbeskrivningar ska studenten också utveckla en förståelse för hur juridiska och etiska perspektiv kan hamna i konflikt med varandra samt kunna föra ett resonemang kring detta. Det skoljuridiska innehållet i kursen examineras genom en individuell, skriftlig hemtentamen där studenten ska tolka och hantera olika skoljuridiska frågeställningar utifrån ett antal fallbeskrivningar. För att bli godkänd på det individuella provet, ska studenten visa kunskap om vilket eller vilka lagrum som ska tillämpas och kunna föra ett nöjaktigt resonemang om vilka tolknings- och handlingsanvisningar som det aktuella lagrummet ger läraren i sin yrkesutövning.

Avslutande värdering och analys

Lärosätet bedömer sammantaget att utbildningens utformning, genomförande och examination möjliggör och säkerställer att studenterna vid examen uppnår det nationella examensmålet. Studenternas uppfyllelse av det nationella examensmålet säkerställs genom examination av FSR i en progression med tydlig koppling till examensmålet. Lärandeaktiviteter och undervisningsformer, bland annat i form av olika diskussions- och tillämpningsövningar, ger studenterna goda möjligheter att träna värderingsförmåga och förhållningssätt i anslutning till det aktuella examensmålet.

Utifrån de exempel som ges visas att examensmålet uppfylls mycket väl vad gäller sociala och ekonomiska aspekter av hållbar utveckling. Perspektiv på hållbar utveckling relaterade till miljö och klimat berörs framförallt i anslutning till bearbetning av läroplanens mål (Gy 11) under den första terminen. Detta skulle dock behöva stärkas upp ytterligare i UVK för att säkerställa att alla studenter i programmet erhåller tillräcklig kunskap och värderingsförmåga inom denna delaspekt och inte bara de studenter som får detta genom sina ämnesstudier (exempelvis biologi, naturkunskap, samhällskunskap, idrott och slöjd). LH:s styrelse har av denna anledning 2018-10-25 beslutat att säkerställa att samtliga aspekter av hållbar utveckling behandlas i adekvat utsträckning i de program som är kopplade till LH:s ansvarsområde.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

1. Jämställdhet utbildningsvetenskapliga kärna

Grundläggande

Umu:s handlingsplan för jämställdhetsintegrering återfinns under samlingsbegreppet ”lika villkor” vilket ska beaktas när kursernas FSR granskas utifrån aktuellt examensmål. När ett FSR använder begreppet genus eller betonar en gynnsam pedagogisk miljö för alla inbegrips jämställdhet mellan könen. Här följer exempel på hur examensmålet säkras och progression uppnås inom UVK.

Under den första terminen grundläggs jämställdhetsperspektivet i undervisningen. I *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* finns en vetenskapsteoretisk aspekt av detta perspektiv i följande FSR:

- visa grundläggande förmåga att beakta, reflektera och resonera kring frågor rörande kunskapens relation till olika perspektiv, såsom genusperspektiv och etniska perspektiv, samt hur dessa frågor förhåller sig till möjligheten av allsidig och objektiv kunskap

FSR stöds av kurslitteratur och gruppövningen ”Vetenskapens kön” som behandlar innebörden av jämställdhet samt könskvotering och feministisk ståndpunktsteori. Gruppövningen är inte obligatorisk men har relevans för den kommande del av examinationen som berör kunskaps- och vetenskapsteori.

Befästande

Förmågan att beakta jämställdhetsperspektivet befasts redan i den därpå följande kursen *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön*. Här finns jämställdhetsperspektivet representerat i FSR såsom:

- visa kunskap om och förståelse för betydelsen av att anlägga ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i rollen som lärare,
- visa förmåga att identifiera hur diskriminerande beteenden och kategoriseringar skapas och återskapas i skolans sociala liv, och hur dess kan utmanas och motverkas
- visa grundläggande kunskap om hur kulturell mångfald utifrån kön, klass, etnicitet, sexualitet, religion, funktionsförmåga och barns och ungas kultur (fritid, medier, internet) skapar villkor för lärande, undervisning och det sociala livet i skolan;

Att studenterna uppnår examensmålet främjas genom litteraturstudier, föreläsningar, gruppövningar och i tidigare nämnda examinerande caseövning (se mål 6) där betydelsen av kön aktualiseras. Att examensmålet uppnåtts säkerställs också via nämnd hemtentamen där studenten för godkänd kurs utifrån kurslitteraturen ska beskriva hur normer kring genus och sexualitet återskapas och utmanas i samspelet mellan lärare och elever/vuxna i gymnasieskolans vardag.

Fördjupning

Kursen *Specialpedagogik - åk 7-9 och gymnasium* har följande FSR som fördjupar förankring av jämställdhetsperspektivet:

- reflektera över elevers olika förutsättningar och behov samt analysera skolans betydelse för att utveckla en inkluderande och gynnsam pedagogisk miljö för alla

Under observationer noterar och reflekterar studenten aspekter såsom röst, kroppsspråk, kroppskontakt, tilltal, tillsägelser, dialog vilka bildar underlag för en skriftlig examinerande analys. Exempel på frågor till stöd för studenten är: vad såg du och vilka är dina reflektioner och analyser kring detta? Vilken betydelse anser du att pedagogens förhållningssätt har kopplat till verksamhetens innehåll och uppdraget som innefattar att arbeta för allas lika värde? Vilken betydelse anser du att pedagogens förhållningssätt har i jämförelse med miljöns utformning kopplat till uppdraget som innefattar att arbeta för allas lika värde? Den examinerande skriftliga analysen ska, för godkänd uppgift, även kopplas till relevant litteratur och styrdokument. Analysarbetet med dess förankring i faktisk verksamhet fördjupar förmågan att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

Jämställdhetsperspektivet kommuniceras och förankras även på följande vis:

Bemanning: Dialoger om bemanning i relation till jämställdhet sker vid de institutioner som medverkar inom UVK. Att det, med viss differentiering vad gäller tjänstekategorier och kurser, råder en förhållandevis jämn könsfördelning i personalstyrkan underlättar arbetet.

Planering av innehåll, utformning och genomförande: Vid Umu finns en omfattande och stark genusvetenskaplig forskningsmiljö som involverar forskare vid samtliga fyra fakulteter. Det finns även en genusforskarskola samt ett Centrum för genusstudier som har i uppdrag att främja genusforskning vid hela universitetet. Flera lärare som undervisar inom UVK tillhör miljön, vilket även präglar deras undervisning. Detta är en styrka. Som framgår ovan beaktas jämställdhetsperspektivet i planering av kursernas innehåll, utformning och genomförande, se även mål 6 där jämställdhetsfrågor behandlas i föreläsningar samt i grupp- och caseövningar. Ett annat exempel på hur perspektivet beaktas i utbildningen är anonyma salstentamina.

Kurslitteratur: Vid de institutioner som medverkar i utbildningen förs i lärarlag och utbildningsråd en kontinuerlig dialog om vikten av att litteratur med jämställdhetsperspektiv ingår i kurserna, men också om betydelsen av en jämn könsfördelning i litteraturlistor. Lika viktig är dock att i undervisningen medvetandegöra studenterna om valen. Annars riskerar en viktig dimension av jämställdhetsperspektivet att bli osynligt. Ett sätt att direkt tydliggöra jämställdhetsperspektivet avseende litteraturen är genom läsanvisningar. Detta görs t.ex. i litteraturlistan för *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* när det specifika kapitlet "Vetenskapens kön" i Søren Kjörups *Människovetenskaperna – problem och traditioner i humanioras vetenskapsteori* lyfts fram.

2. Jämställdhet på programnivå

På programnivå beaktas jämställdhet även utifrån följande aspekter: Vid sammansättning av beredande och beslutande organ eftersträvas en jämn könsfördelning. Riktlinjen vid Umu är proportionen 60/40. Då könsbalansen i LH:s programråd (dock inte i ämneslärarrådet) har varit något skev har åtgärder i form av striktare riktlinjer vidtagits, vilket resulterat i en jämnare balans. Vikten av att synliggöra både män och kvinnor i läraryrket är också en medveten strategi i LH:s marknadsföring och externa kommunikation. LH analyserar också antagnings-siffror-, genomströmning och avhopp ur ett jämställdhetsperspektiv.

Studentbarometern som genomfördes 2016 visar att lärarprogrammen vid Umu utmärker sig från andra program vid lärosätet genom att studenterna i hög utsträckning är nöjda med inslagen kring jämställdhet. Hela 80 % av studenterna är nöjda med hur frågorna behandlas, vilket är en bekräftelse på att det målmedvetna arbetet med jämställdhet har fått gott utslag i utbildningen.

Avslutande analys och värdering

Lärosätets bedömning är att examensmålet säkerställs samt att ett medvetet arbete med jämställdhet bedrivs i anslutning till programmet. Uppfyllelsen av det nationella examensmålet säkras genom examination av FSR med tydlig koppling till examensmålet. Forskare med genusvetenskapliga perspektiv medverkar i programmet. En medveten dialog om jämställdhet förs avseende bemanning, i planering av undervisningens innehåll och upplägg, i upprättande av litteraturlistor, i extern kommunikation om utbildningen samt i sammansättningen av beredande och beslutande organ av relevans för utbildningen. Perspektivet följs upp genom nyckeltal samt genom uppföljningar och utvärderingar. **Specifikt för grundskolans årskurs 7-9:** Inget specifikt. **Specifikt för gymnasieskolan:** Inget specifikt

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Lärosätets bedömning är att utbildningen följs upp på ett systematiskt sätt på både kurs- och programnivå. Resultatet av uppföljningarna omsätts vid behov i åtgärdsplaner som följs upp och återkopplas till relevanta målgrupper. Utbildningens genomströmning och avhopp analyseras och lärosätet vidtar åtgärder för att studenten ska kunna genomföra utbildningen inom planerad studietid.

1. Uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutiner utbildningsvetenskaplig kärna

Skriftliga kursutvärderingar genomförs på samtliga kurser inom UVK. Ibland kompletteras dessa med muntliga utvärderingar. Resultaten återkopplas via hemsidan till de som utfört utvärderingen. I sammanställningen beskrivs även vad som behöver åtgärdas till nästa gång kursen ges. Nya studentgrupper informeras vid början av varje ny kurs om vilka förändringar som gjorts sedan föregående kursomgång och varför. Kursansvarig ansvarar för att framkomna synpunkter diskuteras i lärarlaget och förs vidare till nästa omgång kursen ges. Representanter från involverade institutioner i respektive kurs sammanträder i genomsnitt ca 1-2 gånger per år för att gå igenom kursutvärderingar och diskutera förändringar. För att sprida information mellan kursansvariga institutioner inom UVK ordnas sedan hösten 2018 en gång per termin särskilda UVK-halvdagar där utveckling och progression diskuteras. För kurserna *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* samt *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön* genomförs de skriftliga utvärderingarna via ett webb-formulär. En utmaning vid dessa är att få en acceptabel svarsfrekvens. Här har lärarlaget arbetat med att dels påminna studenterna, dels genomföra särskilda muntliga avstämningar mitt i kurser. Ett exempel på det senare är kursen *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* där en ”ventilationsträff” genomförs med kursansvarig lärare ungefär en tredjedel in i kursen. Studenterna ges här tillfälle ställa frågor och lämna synpunkter på kursen. Syftet med träffarna är att samla in information om kurserna och motivera studenterna att delta i den avslutande skriftliga utvärderingen.

Ett exempel på en åtgärd som vidtagits med anledning av genomförda uppföljningar inklusive avhoppanalyser är den genomgripande revideringen av UVK 2014-2015, vilken bland annat resulterade i att den första UVK-terminen nu inleds med en programspecifik kurs *Ämneslärare som profession*. Uppföljningarna hade visat att studenterna upplevde dåvarande UVK som för generell och inte anpassad till valt verksamhetsområde. Sammanfattningsvis har UVK vid Umu utvecklats från att 2011 varit i huvudsak gemensam för alla program till att numera i högre grad präglas av respektive programs inriktning, antingen genom separata UVK-kurser för respektive program eller genom infärgning av perspektiv i gemensamma kurser. I samband med den genomgripande revideringen av UVK förstärktes också inslag kring specialpedagogik genom en separat kurs, även detta efter önskemål från studenter. För att stärka professionsanknytningen till valt verksamhetsområde infördes också en kortare VFU-kurs under termin 1.

Ett pilotprojekt har genomförts hösten 2018 med fokus på skrivande i utbildningens första kurs ”Ämneslärare som profession, 7,5 hp”. Studenter ombeds att skriva ett referat av en vetenskaplig artikel. Uppgiften granskas och kommenteras därefter av kursens lärare för att tydliggöra hur studentens skrivande kan utvecklas. Parallellt behandlas skrivande i föreläsningar och workshops. Utöver att stärka studenters

språkförmåga i linje med det nationella examensmål som berör lärarens kommunikativa förmåga, har syftet även varit att främja studenternas möjligheter att genomföra utbildningen inom planerad studietid. Erfarenheterna är goda, vilket har lett till att LH beslutat att fördjupa utvecklingsprojektet hösten 2019.

2. Uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutiner på programnivå

Följande uppföljningar och utvärderingar fastställas i Umu:s kvalitetssystem genomförs på programnivå:

1. nybörjarenkät och studiebarometer,
2. säkring av examensmål i matris för program/examina,
3. programutvärderingar, såväl i mitten som i slutet,
4. alumnenkät,
5. kollegial granskning av program, vart sjätte år,
6. avhopsanalys.

Programrådet för ämneslärarprogrammet skriver årligen en kombinerad verksamhetsberättelse och verksamhetsplan – en programanalys – där resultatet av genomförda uppföljningar presenteras och diskuteras liksom förslag till förändringar, åtgärder och utvecklingsinsatser. Därefter upprättar LH:s ledning en Uppföljnings- och åtgärdsplan, som fastställs av LH:s styrelse. Processen är kopplad till budgetarbetet så att adekvata resurser kan avsättas. LH:s styrelse följer även årligen upp föregående års Uppföljnings- och åtgärdsplan, för att säkerställa att åtgärder har vidtagits. Resultatet av kursutvärderingar diskuteras vid behov i programråd samt i dialog mellan LH:s ledning och institutioner (se tabell nedan). Resultatet av genomförda uppföljningar samt beslutade åtgärder återkopplas på följande vis till relevanta intressenter:

Kategori	Återkoppling
Lärare och annan personal	<ul style="list-style-type: none"> • Uppföljningsdialoger mellan LH:s ledning och de institutioner som medverkar i ämneslärarprogrammet. Även resultat av genomförda kursutvärderingar diskuteras (årligen). • Lärarhögskolans prefekt- och studierektorsmöte (tre gånger per termin) • Via hemsidan där uppföljningar, programanalyser, fastställd "Uppföljnings- och åtgärdsplan", minnesanteckningar från programråd och styrelseprotokoll publiceras.
Studenter	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog mellan LH:s ledning och studentorganisationen UmPe (2 gånger per år), • via lärplattformen Cambro, där studenter på ämneslärarprogrammet kan ta del av programanalyser, genomförda uppföljningar samt Uppföljnings- och åtgärdsplan. Se även studentperspektiv.
Avnämare	<ul style="list-style-type: none"> • genom det regionala samverkansrådet (i februari samt löpande, se Arbetsliv och Samverkan), • via ett VFU-samverkansmöte (en gång per termin). • månadsvis nyhetsbrev till skolhuvudmän och lärare i regionen.

Trots tät kontakt med institutionsledningar, information på hemsidan osv, är återkoppling till alla lärare som medverkar i programmet en utmaning. I en nyligen genomförd kollegial audit av LH framkom exempelvis att lärare i programmen önskar fler gemensamma temadagar för att ta del av information och diskutera gemensamma utvecklingsfrågor. En sådan dag genomfördes hösten 2018 kring UVK.

Vid LH genomför ansvarig studievägledare en behörighetsprövning under termin fyra samt åtta. Om en student har svårigheter med studierna erbjuds ett vägledningssamtal. Eventuella åtgärder för att hjälpa studenten att utföra utbildningen inom planerad studietid diskuteras med kursansvarig/-a lärare. Studerande har också under hela studietiden möjlighet att kontakta studievägledning för stöd kring sin studiegång. Studenter erbjuds även stöd via Studenthälsan i fysiska, psykiska och psykosociala frågor. Ett annat stöd är Studieverkstaden som hjälper studenter med frågor kring studieteknik, akademiskt skrivande och muntliga presentationer. Analys av genomströmning sker löpande under året i samband med de tertiälvisa ekonomiska prognoserna. En avhopsanalys genomförs systematiskt två gånger per år via intervjuer med studenter som avslutat sin utbildning i förtid. Resultaten analyseras av LH:s ledning och programråd. Eventuella åtgärder förs in i den årliga "Uppföljnings och åtgärdsplanen". Resultaten återkopplas enligt tabellen ovan.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt. **Specifikt för gymnasieskolan:** Inget specifikt

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Vid lärosätet finns goda förutsättningar för studenter att aktivt medverka i utvecklingen av ämneslärarprogrammet och sina lärandeprocesser. Informationskanaler finns för att informera om både själva utbildningen och det löpande kvalitetsarbetet på både institutions- och programövergripande nivå.

1. Studentinflytande och informationskanaler utbildningsvetenskaplig kärna

Studentrepresentation finns i samtliga beredande och beslutande organ (exempelvis i grundutbildningsråd, och i beslutsmöten) vid de institutioner som ger kurser inom UVK. Möjligheter finns också till mer informellt inflytande, då lärare och studenter rör sig i samma miljöer i den samlade och öppna campusstruktur som präglar lärosätet. Det förekommer också att studenter tar kontakt med kursansvariga lärare, studierektor eller prefekt för att samtala om sin utbildning. Som beskrivs i föregående avsnitt har studenterna också möjlighet att få information om och lämna synpunkter, dels via kursutvärderingar, dels vid särskilda avstämningar mitt i en kurs. Ett exempel är den ”ventilationsträff” i *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* som beskrivs under ”Uppföljning”. Eftersom en stor del av kursen återstår vid tidpunkten för träffen, och eftersom samma institution är ansvarig för nästa kurs som studenterna läser, finns god möjlighet för studenterna att påverka sin utbildning och främja sitt lärande. Studenterna erbjuds flera informationskanaler via lärplattform och hemsida, via beredande och beslutande organ samt genom utvärderingssamtal med studenterna om deras utbildning.

Avseende studentinflytande så utgör stora studentgrupper i några av UVK-kurserna stundtals en utmaning. Ett sätt att möta den utmaningen är ovan nämnda ventilationsträff, och ett annat är att de kursansvariga lärarna är tillgängliga för studenter via e-post och (för de som så önskar) personliga möten, samt uppmanar studenterna att ge sina synpunkter på kurserna.

2. Studentinflytande och informationskanaler på programnivå

Vid Lärarhögskolan finns studentrepresentanter i alla beredande och beslutande organ. Lärarstudenterna har en egen sektion inom Umeå studentkår, UmeåPedagogerna (UmPe) som tillvaratar deras intressen. Dialog mellan LH och UmPe förs när så behövs samt vid två fasta tillfällen per år, se Uppföljning, åtgärder och återkoppling. Det förekommer också att enskilda studenter/studentgrupper mer informellt tar kontakt med föreståndaren för LH eller personal vid kansliet för enskilda samtal om utbildningen. Samråd sker därefter mellan ledning och kansli kring hur studentens synpunkter förs vidare.

Information om ämneslärarprogrammets kvalitetsarbete finns i särskilda programsidor i lärplattformen Cambro, se Uppföljning. På så vis kan studenterna löpande följa utvecklingen i sitt program, medverka i kvalitetsarbete och utveckla sina lärandeprocesser. Särskilda informationsmöten hålls också med de studenter som läser ämneslärarprogrammet för att informera om val av andraämne, VFU och examensarbete. På LH:s webb finns också särskilda utbildningssidor ”För våra studenter” med information och kontaktvägar.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt. **Specifikt för gymnasieskolan:** Inget specifikt

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Utbildningen är anpassad till arbetslivet och ger studenterna goda förutsättningar att möta ett föränderligt arbetsliv. Informationskanaler för samverkan om och avstämning kring utbildningens innehåll och utförande finns såväl i formella beredande och beslutande organ, som i mer öppna nätverk och sammanhang.

1. Arbetsliv och samverkan utbildningsvetenskaplig kärna

Inom UVK medverkar adjungerade lärare kontinuerligt i utbildningen, vilket främjar utbildningens aktualitet och anpassning till arbetslivet liksom studenternas förberedelse inför ett föränderligt arbetsliv. Både i kursen *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik* och i kursen *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön* genomför studenterna case-övningar ledda av yrkesverksamma gymnasielärare. Casen utvecklas i samarbete med den adjungerade lärarna och utgår från realistiska situationer från lärares arbetsliv som kräver både relevanta kunskaper och kritisk reflektion för att kunna hanteras. Båda kurserna innehåller även andra praktiska gruppdiskussioner/-övningar med utgångspunkt i skolans frågor. Ett annat exempel är utbildningens avslutande kurs *Profession och vetenskap*, där erfarna yrkesverksamma lärare och skolledare engageras för seminarier. Genom att studenterna får ta del av lärares och skolledares erfarenheter av och kunskap om skolan, och i seminarieform diskutera sin egen framtida yrkesroll ur olika synvinklar, ges de möjlighet att förbereda sig för ett yrke i ständig utveckling. Samarbetet med yrkeskompetens från fältet ger också kursansvariga institutioner kontinuerlig information om hur utbildningen behöver anpassas till arbetslivet.

För att i ett tidigt skede koppla utbildningen till studenternas kommande arbetsliv ligger en kort VFU-kurs den sjätte veckan under den första terminen, där studenten följer en lärares arbete under fem arbetsdagar. Under UVK beaktas också särskilt IKT i olika former av prövande och examinerande inslag. Som exempel kan nämnas kurserna *Lärande och undervisning* samt *Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande*, där en del av examinationerna ska genomföras med digitala verktyg. Ett utvecklingsområde som identifierats i samband med uppföljningar av den sista kursen *Profession och vetenskap* är att inslag kring de politiska och organisatoriska system som styr skolan och lärares arbete tydligare bör introduceras tidigare i UVK, för att bättre förbereda studenterna inför VFU och yrkesliv.

2. Uppdatering och anpassning till ett föränderligt arbetsliv samt informationskanaler

För att bättre kunna förbereda studenterna för ett varierat arbetsliv är målsättningen att de under sina VFU-kurser ska få stifta bekantskap med flera skolor med olika strukturella förutsättningar. Den avslutande långa VFU:n ger studenterna goda förutsättningar att göra VFU i båda sina ämnen, samtidigt som de får följa utvecklingen i skolan och i arbetslaget under en längre tid. Uppföljningar visar denna konstruktion är ytterst värdefull som förberedelse för den kommande yrkesverksamheten. Programmet förbereder även studenterna för att bedriva systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete i skolan. Genom de forskare och doktorander som medverkar i programmet uppmärksammas studenterna dessutom på möjligheten att gå en forskarutbildning. Samtliga studenter i programmet får också träning i röst och tal av logoped. Andra generiska kompetenser som tränas i programmet är skrivande, ledarskap samt kritiskt och självständigt tänkande.

Med tanke på digitaliseringens starka inverkan på skolan är bedömningen att detta område behöver stärkas ytterligare i programmet. Ett utvecklingsprojekt "Rum för lärarutbildning" har nyligen genomförts vid Umu för att främja studenter och lärares kunskaper om det fysiska och det digitala rummets betydelse för lärande. Ytterligare ett utvecklingsområde är fjärrundervisning där ett praktisknära forsknings- och utvecklingsprojekt för närvarande är under fornering.

Såväl LH:s styrelse som programrådet har arbetslivsrepresentation. Samverkan sker även i ett Regionalt samverkansråd innefattande LH och skolhuvudmän. Syftet med rådet är att främja lärarutbildningarnas utveckling och stärka samverkan kring skolfrågor och kompetensförsörjning. Under rådet finns partssammansatta arbetsgrupper: en för övningsskolor, en för praktisknära forskning och en för utveckling av VFU. Vidare finns ett VFU-handledarnätverk som möts två gånger per termin för information och avstämning om utbildningens innehåll och utformning. Dessutom arrangeras återkommande temadagar mellan skolhuvudmännen i regionen och LH. Hösten 2017 var temat IKT och fjärrundervisning och 2018 är temat övningsskolor.

Alumnuppföljning genomförs vartannat år i form av en enkät som utvecklats i ett gemensamt samarbete mellan ett tjugotal lärosäten i landet. Enkäten fokuserar i hög utsträckning på i vad mån lärarutbildningen förbereder studenterna för arbetslivet och resultaten är nedbrytbara på lärosätetsnivå. Åtgärder med anledning av resultaten förs in i Uppföljning- och åtgärdsplanen, se Uppföljning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9: Inget specifikt

Specifikt för gymnasieskolan: Inget specifikt